

bemutatkozott hazánkban

Az ASTM szabványok célszerű használata, különösen az igényes vevőknek szánt termékek ellenőrzéséhez, vagy az újszerű anyagvizsgálati, illetve tervezési feladatok megoldásához bevált gyakorlatunk ugyan, de a szabványokat kibocsátó American Society for Testing and Materials szervezetéről, szabványalkotásuk munkarendjéről meglehetősen keveset tudunk. Így mindmáig kapcsolataink is esetlegesesek a Társasággal. Ennek hiánya méginkább szembetűnőbbé vált a tervutasításos hiánygazdálkodásból a piacgazdaságra való áttérésünk időszakában. Ezért is fogadta műszaki társadalmunk érdeklődő várakozással az október 1-re, a budapesti Technika Házába meghirdetett ASTM tájékoztató ankétot, melyet a Társaság – magyarországi tagjainak bevonásával – a Magyar Szabványügyi Hivatallal együttműködve szervezett meg.

Az ankétot a magyar származású Emery Farkas úr, az ASTM igazgatótanácsának alelnöke vezette. Üdvözölte a résztvevőket Pungor Ernő miniszter, az OMFB elnöke is, kiemelve a tapasztalatcsere és a jövőbeni együttműködés jelentőségét a korszerű minőségi követelmények hazai érvényesítése szempontjából.

A tájékoztató előadásokat az ASTM vezető tisztségviselői tartották, mégpedig John A. Millane, az igazgatótanács elnöke, Joseph G. O'Grady, ügyvezető igazgató és Drew C. Azzara, a technikai bizottságok igazgatója. Az ASTM-ről kapott tájékoztatás lényege a következőkben összegezhető.

Az ASTM 1898-ban alakult független szervezet, amely napjainkra a világ legnagyobb, önkéntes szabványfejlesztő rendszerévé fejlődött.

Az ASTM non-profit szervezet, amely fórumot biztosít a termelők, felhasználók, végső fogyasztók és mindazok számára, akik általánosan érdekeltek (kormányzati és akadémiai körök képviselőiként) abban, hogy közös alapon

találkozzanak és szabványokat szerkesszenek anyagokra, termékekre, rendszerekre és szolgáltatásokra. 133 szabványszerkesztő bizottság munkájából az ASTM közzétesz szabványos vizsgálati módszereket, előírásokat, gyakorlatokat, irányelveket, osztályozásokat és terminológiát. Az ASTM szabványfejlesztő tevékenysége felöleli a fémeket, festékeket, műanyagokat, textíliákat, a kőolajat, a szerkezeti és építőanyagokat, az energiát, a környezetvédelmet, a fogyasztási termékeket, az orvosi szolgáltatásokat és készülékeket, a számítógépesített rendszereket, az elektronikai termékeket és számos egyéb területet. Az ASTM székhelyének nincsenek műszaki kutatói vagy vizsgálati eszközei; az ilyen munkát önkéntesen 33.000 műszakilag szakképzett ASTM tag végzi el szerte a világon.

Több mint 9.000 ASTM szabványt tesznek közzé minden évben az ASTM Szabványok Évkönyvének 68 kötetében (Annual Book of ASTM Standards). Ezeket a szabványokat és az ezekkel kapcsolatos információkat az egész világon eladják. Az ASTM angliai Európai Irodája készen áll, hogy európai tagjainak és ügyfeleinek a szükségleteit kielégítse.

Az ASTM egy menedzselő rendszer szabványok kifejlesztésére, olyan rendszer, amely alkalmas bármely szabványigény kielégítésére. Ez a rendszer egy törvényes, adminisztratív és publikációs fórumot biztosít, amelynek keretében az egyenrangú résztvevők csoportja egy bonyolult, megfelelő szabványfejlesztési folyamat részét képezi.

Sokszor felteszik nekik a kérdést: „Kötelezők-e az ASTM szabványok?” A válasz nemleges. Az ASTM szabványokat önkéntes alapon fejlesztik ki és önkéntesen is használják azokat. Csak akkor kötelezők, ha azokra valamely szabályozó, hitelesítő, vagy megbízói ügynökség hivatkozik.

A leggyakrabban azért kötelező érvényűek az ASTM szabványok, mert az ügyfelek között érvényes szerződésekben ezekre hivatkoznak.

Az ASTM nem számít fel költségeket szolgáltatásaiért; nincsenek terveköltségek. Az ASTM jövedelmének megközelítően 85 %-a kiadványok eladásából ered, főleg a bizottságok által összeállított szabványokból. Egyéb bevétel a névleges évi adminisztrációs díjból származik.

Az ASTM-ben vannak főbizottságok, albizottságok és feladatcsoportok. Az ASTM szabványfejlesztő munka akkor kezdődik, amikor egy szabvány szükségességét felismerték. A feladatcsoport tagjai egy szabványtervezetet készítenek, melyet az illetékes albizottsága levélbeli szavazás útján felülvizsgál. Miután az albizottság a dokumentumot jóváhagyta, előterjesztik egy főbizottsághoz levélbeli szavazásra. Mielőtt a főbizottsági szinten elfogadták, a dokumentumot szavazásos jóváhagyásra előterjesztik a Társaságnak. A szavazóeljárás folyamán beérkezett valamennyi negatív szavazatot – ennek tartalmazni kell a szavazó ellenvetéseinek írásbeli magyarázatát is – teljes mértékben vizsgálat tárgyává kell tenni, mielőtt a dokumentumot a jóváhagyási folyamatban a következő szintnek előterjesztik. A szabvány végleges jóváhagyása attól függ, hogy az ASTM Szabványbizottságában egyetértés van-e afelől, hogy betartották a megfelelő eljárásokat biztosítva a szabatos szabványalkotás folyamatát.

Ehhez kapcsolódva Gillemot Ferenc – az ASTM E-10 nukleáris technológia és az E-24 törésmechanikai vizsgálatok bizottságainak tagja – rámutatott, hogy a bizottságokban intenzív munka folyik. Ezért bizottsági tagságot csak az vállaljon, aki a szabványjavaslatok véleményezésének körültekintő munkáját folyamatosan teljesíteni tudja. Viszont az erre fordított munkáért a tagok

a szakterület legfrissebb információit kapják cserébe.

Az ASTM a szabványokon kívül kiad Speciális Műszaki Kiadványokat is (Special Technical Publications: STPs), amelyek átvizsgált műszaki tanulmányok gyűjteményei és tükrözik az ASTM tevékenységi körébe illő témakörökben a technika legkorszerűbb állását. A legtöbb STP az ASTM műszaki bizottságai által szponzorált szimpóziumokon alapul. A többi kiadvány magában foglalja az ASTM szabványok gyűjteményeit, kézikönyveket, monográfiákat, kalauzokat, visszatekintő kiadványokat, referencia radiogramokat, szabváymellékleleteket, adatsorozatokot és ASTM Standards InfoBriefs-t (ASTM Rövid Szabványinformációkat), mely az új és felülvizsgált ASTM szabványok negyedévenkénti, naprakész állapotát tartalmazza. Minden évben felülvizsgálják és kiadják szolgáltatásként az ASTM tagok és ügyfelek számára a Directory of Testing Laboratories-t (Vizsgálólaboratóriumok Címjegyzéke). A Társaság továbbá kiad egy havi magazint: Standardization News és öt folyóiratot: Journal of Testing and Evaluation; Cement, Concrete, and Aggregates; Geotechnical Testing Journal; Journal of Composites Technology and Research; Journal of Forensic Sciences. (Anyagvizsgálat és Kiértékelés; Cement; Beton és Töltőanyagok; Geotechnikai Vizsgálat; Kompozitok Technológiája és Kutatása; Törvényszéki Tudományok)

1987-ben az ASTM egy új szervezetet hozott létre az Institute for Standards Research-t (Szabványkutató Intézet: ISR). Az intézetnek a feladata, hogy me-

chanizmust hozzon létre az ASTM szabványok minőségét és időállóságát növelő kutatások folytatására. Ez a mechanizmus magában foglalja a pénzügyi alapok biztosítását, a kutatási célokra vonatkozó versenyképes ajánlatok szerzését és a figyelő projekteket. Az ISR egy különálló non-profit vállalat. Nem folytat kutatásokat, azonban közbelső szervként szolgál a szabvány-szerkesztő közösség és a közületi vagy magán ügynökségek között, amelyek biztosítani tudnának megfelelő kutatási és műszaki szolgáltatásokat vagy pénzügyi alapokat az ilyen kutatáshoz.

Az ASTM folyamatos oktatást és továbbképzést biztosít az ASTM szabványok használatában és alkalmazásában a Standards Technology Training (STT: Szabványtechnológia Oktatás) tanfolyamok útján. Az ASTM tagok javaslatokat tesznek a tanfolyamokra, együttműködnek az intézet személyzetével a tanfolyam kereteinek a kialakításában és oktatnak. A tanfolyam hallgatói megtanulják a szabványok gyakorlati alkalmazását és részesülnek az oktatók műszaki szakértői és szabványfejlesztési ismereteiben.

Az ASTM vezetőtestülete az Igazgatótanács, melyet az egész tagság szavazatával választanak meg. Az Igazgatótanács és annak Állandó Bizottságai meghatározott eljárásmodozatokkal rendelkeznek annak biztosítására, hogy a szabványokat teljes közmegegyezés alapján fejlesszék ki, hogy valamennyi egyet nem értő fél megfelelő válaszban részesüljön és hogy valamennyi ASTM szabvány eleget tegyen a stílus és a forma követelményeinek. Az ASTM

szabványfejlesztő eljárását szabályozó dokumentumok a következők: „Regulations Governing ASTM Technical Committees” (Az ASTM Műszaki Bizottságait Irányító Szabályzatok) és a „Form and Style for ASTM Standards” (Az ASTM Szabványok Alakja és Stílusa).

Az ASTM szabványok az egész világon használatban vannak magánszemélyeknél, vállalatoknál és ügynökségeknél. A vevők és az eladók a szabványokat belefoglalják szerződéseikbe, a tudósok és a mérnökök a laboratóriumaikban, míg az építészek és a konstruktőrök terveikben használják, a kormányügynökségek pedig hivatkoznak azokra a kódexekben, szabályzatokban és törvényekben és sokan mások is hivatkoznak azokra vezérfonalul. Az ASTM rendszert és az ASTM kiadványokat kiterjedten használják a nemzetközi piacon.

Az ankét résztvevőit Petrovai László, az MSZH elnöke tájékoztatta a Magyar Szabványügyi Hivatal jövőjéről. Előadásának ismertetésére visszatérünk.

Zárszavában Joseph G. O'Grady úr reményét fejezte ki, hogy tájékoztató ankétjuk hozzájárul kapcsolataink bővüléséhez, szakembereink tevékeny részvételéhez a nemzetközi konszenzuson alapuló szabványalkotásban.

Az ASTM tevékenységi köréhez tartozó kérdésekben dr. Konkoly Tibor egyetemi tanár, a Társaság magyarországi képviselője készséggel ad felvilágosítást.

-ferKo-

913 103 038

Eseménynaptár Előzetes 1993-ra

Eurotrib'93, 6. Nemzetközi Tribológiai Kongresszus, Budapest, 1993. aug.30-szept.2.

Szervezők: GTE, MKE, MTA Szakbizottság, Int. Tribology Council.

Hivatalos nyelv: angol.

Jelentkezés előadással:

1991. május 15. MKE, Zakar A. Budapest,

Fő u. 68. 1027

9th Int. Conf. on Wear of Materials,

San Francisco, California,

1993. április 13-17.

Jelentkezés rövid kivonattal: 1992. jan. 31-ig

Dr. R.G. Bayer,

IBM Corporation Technology Laboratory

P.O.Box 8003, Endicon, NY. 13760, USA.

Fax: 1 (607)-757 1126